

GIẢI PHÁP XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI Ở TỈNH ĐỒNG THÁP

ĐỖ DUY TÚ*

Nông thôn Việt Nam là địa bàn chiến lược chiếm vị trí đặc biệt quan trọng trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy, trong tiến trình đổi mới đất nước vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn đề cao vai trò của nông nghiệp, nông dân, nông thôn trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội. Xây dựng nông thôn mới là nhằm phát triển nông nghiệp, nông thôn, từng bước nâng cao chất lượng cuộc sống cho người dân, góp phần thực hiện thành công sự nghiệp CNH, HĐH đất nước, hội nhập kinh tế quốc tế. Cụ thể hoá đường lối của Đảng, đề án của Chính phủ về xây dựng nông thôn mới đã và đang là mối quan tâm hàng đầu của các cấp uỷ, chính quyền và nhân dân tỉnh Đồng Tháp.

1. Thực trạng xây dựng nông thôn mới ở Đồng Tháp

Thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2020, đến nay, 100% xã trên địa bàn tỉnh đã hoàn thành công tác xây dựng đề án nông thôn mới cấp xã. Tính đến tháng 12-2014, Đồng Tháp có 5 xã đạt 19 tiêu chí xây dựng nông thôn mới, là: Hòa An (thành phố Cao Lãnh); Thanh Mỹ, Mỹ Đông (huyện Tháp Mười); Bình Thạnh (huyện Cao Lãnh) và Định Yên (huyện Lấp Vò). Việc phát triển sản xuất, nâng cao thu nhập cho người dân được đặc biệt quan tâm. Sản xuất nông nghiệp được chú trọng triển khai theo hướng hiện đại, an toàn sinh học,... gắn sản xuất với tiêu thụ và xây dựng nhãn hiệu, thương hiệu hàng hóa. Mô hình cánh đồng liên kết bước đầu phát huy hiệu quả và được nhân rộng thực hiện trên 29.7 ngàn hécta trong năm 2013. Tính cũng đã hỗ trợ với số lượng khoảng 700 máy móc các loại, phát triển 122 mô hình sản xuất ở các hợp tác xã, tổ hợp tác. Tỷ lệ cơ giới hóa trong sản xuất

nông nghiệp ngày càng nâng cao. Toàn tỉnh đã tổ chức trên 400 lớp đào tạo nghề cho lao động nông thôn. Với 44 làng nghề đã giải quyết việc làm cho hơn 30.000 lao động. Công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, thương mại và dịch vụ nông thôn có tín hiệu khả quan. Tính đến tháng 12-2013, tại 7/119 xã, có đến 37 cơ sở chế biến, sản xuất công nghiệp, 17.240 cơ sở tiểu thủ công nghiệp, 58.367 cơ sở kinh doanh thương mại - dịch vụ, giải quyết việc làm cho 155.580 lao động địa phương để nâng cao thu nhập.

Về xây dựng cơ sở hạ tầng thiết yếu khu vực nông thôn của tỉnh cũng đạt được những thành tựu đáng khích lệ. Qua 3 năm triển khai (2011 - 2013) toàn tỉnh đã đầu tư nâng cấp bê tông hóa được 167,41 km đường trục xã, liên xã; sửa chữa 197,8 km đường trục ấp, liên ấp; rải đá chống lầy lội 398,8 km đường ngõ, xóm; nâng cấp và xây mới 276 cây cầu. Hệ thống thủy lợi được nâng cấp, xây dựng mới với 1.307 công trình hạ tầng về thủy lợi góp phần hoàn thiện hệ thống thủy lợi, phục vụ tốt cho nhu cầu sản xuất và sinh hoạt của người dân. Các doanh nghiệp tiếp tục đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng bưu chính, viễn thông. Tính đến nay, 100% xã có điểm phục vụ bưu chính viễn thông và trên 98,32% số xã đạt chỉ tiêu có điểm Internet công cộng. Tỷ lệ phổ cập giáo dục trung học cơ sở của tỉnh hàng năm được duy trì đạt 100%; tỷ lệ trẻ em trong độ tuổi đi học đạt 77,15%; tỷ lệ học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở đạt 80%... Cơ sở vật chất trạm y tế được xây dựng, nâng cấp. Đến nay, 100% trạm y tế xã đạt chuẩn quốc gia về y tế, tỷ lệ người dân tham gia các hình thức bảo hiểm y tế đạt khoảng 60%. Tính đến cuối năm 2012, toàn tỉnh có 363.394/ 399.454 hộ đạt chuẩn gia đình văn hóa (đạt tỷ lệ 91%) và 481/572 ấp

* ThS, Trường Đại học Đồng Tháp.

đạt chuẩn áp văn hóa (đạt tỷ lệ 84,09%). Tỷ lệ hộ được sử dụng nước sạch hợp vệ sinh theo quy chuẩn Quốc gia (đạt tỷ lệ 87%).

Hệ thống tổ chức chính trị - xã hội ngày càng hoàn thiện cả về đội ngũ lẫn chất lượng cán bộ. Theo thống kê năm 2012, tỷ lệ cán bộ và công chức đạt chuẩn đạt 80,65%; tỷ lệ Đảng bộ xã, “trong sạch, vững mạnh” đạt đến 99,16%; tỷ lệ chính quyền xã “trong sạch, vững mạnh” đạt 92,44% và tỷ lệ đoàn thể chính trị xã hội đạt danh hiệu tiên tiến trở lên chiếm đến 97,48%. An ninh trật tự xã hội luôn được tăng cường đảm bảo ổn định tại địa phương,...

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu to lớn đã đạt được, trong xây dựng và phát triển nông thôn mới ở tỉnh Đồng Tháp cũng còn tồn tại một số yếu kém và bất cập. Vì vậy, một số vấn đề đặt ra trong công cuộc xây dựng nông thôn mới ở Đồng Tháp hiện nay là:

Thứ nhất, đời sống vật chất và tinh thần của người dân ở nông thôn tỉnh Đồng Tháp còn thấp, tỷ lệ hộ nghèo tuy đã giảm đáng kể, song vẫn còn ở mức khá cao; sự chênh lệch giàu nghèo và bất bình đẳng xã hội vẫn còn gia tăng. Bên cạnh đó, các nguồn lực từ con người, tài chính, công nghệ có xu hướng tập trung ở khu vực thành phố, thị xã. Khu vực các huyện nông thôn, đặc biệt là vùng sâu ngày càng tụt hậu, khó có điều kiện tiếp cận việc làm tác động không nhỏ đến thu nhập, tiếp cận các dịch vụ giáo dục, y tế, văn hoá, thể thao.

Thứ hai, hệ thống an sinh xã hội vẫn còn yếu kém, tình trạng thiếu việc làm ở Đồng Tháp là vấn đề đáng quan tâm; số lượng lao động ở khu vực nông thôn nhiều, nhưng chủ yếu tập trung trong lĩnh vực nông nghiệp, nơi có năng suất lao động thấp và cũng là nơi có quỹ đất canh tác đang bị thu hẹp dần do quá trình công nghiệp hoá và đô thị hoá. Nhiều lao động nông thôn của Đồng Tháp thiếu việc làm, gây ra tình trạng dư thừa lao động. Mặt khác, thu nhập của người lao động nông thôn thấp và thất thường bởi tính thời vụ và rủi ro do thiên tai, dịch bệnh tăng. Do đó, đời sống của một bộ phận nông dân ở Đồng Tháp gặp khó khăn, thu

nhập từ sản xuất nông nghiệp còn quá thấp, lực lượng lao động vào đô thị, các thành phố lớn kiếm sống ngày càng tăng.

Thứ ba, nguy cơ ô nhiễm môi trường tự nhiên ngày càng tăng, môi trường văn hoá - xã hội ở một số vùng trong tỉnh bị xuống cấp, chứa đựng nhiều yếu tố phức tạp. So với cả nước, Đồng Tháp vẫn còn là một tỉnh khó khăn, nên cơ sở vật chất cho hoạt động văn hoá - xã hội ở nhiều khu vực nông thôn của tỉnh còn hạn chế. Công tác giáo dục, y tế, văn hoá, thể thao còn gặp nhiều khó khăn cả về số lượng và chất lượng; trình độ và chế độ đãi ngộ cho cán bộ làm công tác này còn quá nhiều hạn chế. Tệ nạn xã hội và tiêu cực xã hội những năm gần đây có chiều hướng gia tăng. Tình trạng ô nhiễm môi trường ở nông thôn Đồng Tháp diễn ra phức tạp, nhiều nơi đáng báo động, nhất là các làng nghề.

Những tác động tiêu cực của quá trình công nghiệp hoá, đô thị hoá và kinh tế thị trường đã làm biến đổi lối sống, nếp sống ở nông thôn. Nhiều nơi, sự lãnh đạo, chỉ đạo cuộc vận động xây dựng nông thôn mới còn mang nặng tính hình thức, chưa chú ý đến chất lượng. Đặc biệt, nhiều vùng sâu, vùng biên giới, công tác xây dựng nông thôn mới còn gặp nhiều khó khăn. Ở nhiều vùng, kẻ địch đã lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để gây chia rẽ, phá vỡ khối đại đoàn kết cộng đồng, gây bất ổn chính trị,... Đây là những mâu thuẫn, xung đột tiềm ẩn bất ổn trong xã hội nông thôn trong quá trình chuyển đổi mạnh mẽ của công cuộc xây dựng nông thôn mới ở Đồng Tháp.

2. Một số giải pháp xây dựng nông thôn mới ở tỉnh Đồng Tháp

Một là, xây dựng và phát triển nông nghiệp hiện đại, đồng thời phát triển mạnh công nghiệp và dịch vụ ở nông thôn phù hợp với đặc điểm của các địa phương trong tỉnh. Để làm tốt điều này, quan trọng nhất là phải tập trung rà soát, xây dựng quy hoạch đất đai, quy hoạch phát triển nông - ngư nghiệp, công nghiệp, khu công nghiệp, khu dân cư và kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội ở các địa phương trong tỉnh. Trong đó, cần tiếp tục phát huy

lợi thế của vùng, đầu tư để chuyên môn hoá trong sản xuất, trồng trọt, chăn nuôi theo phương thức công nghiệp hoá nông nghiệp, đảm bảo an ninh lương thực, an toàn thực phẩm, phòng chống dịch bệnh. Bên cạnh đó, Đồng Tháp cần đẩy mạnh phát triển công nghiệp và dịch vụ ở các huyện, ưu tiên các ngành thế mạnh: chế biến sản phẩm nông nghiệp, thủy, hải sản gắn liền với vùng nguyên liệu và thị trường tiêu thụ. Ngoài ra, cần tiếp tục phát triển sản xuất tiểu thủ công nghiệp, bảo tồn và phát triển các làng nghề truyền thống. Nâng cao chất lượng các loại hình dịch vụ sản xuất và nâng cao đời sống dân cư nông thôn, nhất là tín dụng, khuyến nông, thú y, bảo vệ thực vật.

Hai là, xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội khu vực nông thôn theo hướng hiện đại. Cần quy hoạch phát triển đồng bộ hệ thống hạ tầng kinh tế - xã hội ấp, xã, đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH. Phát triển thủy lợi theo hướng đa mục tiêu, phát triển giao thông nông thôn gắn với mạng lưới giao thông quốc gia, tạo điều kiện thuận lợi cho sinh hoạt của nhân dân và lưu thông hàng hoá tới mọi địa phương, nhất là các địa phương ở các huyện khó khăn. Song song đó, cần cải tạo và phát triển đồng bộ hệ thống lưới điện, hệ thống bưu chính viễn thông, đầu tư nâng cấp mạng lưới y tế cơ sở, y tế dự phòng, các bệnh viện đa khoa tuyến huyện nhằm đáp ứng yêu cầu tiếp cận thông tin, chăm sóc sức khỏe của nhân dân. Tiếp tục xây dựng các chợ nông thôn, chợ đầu mối tiêu thụ nông sản, kiên cố hoá trường lớp, xây dựng các trung tâm, nhà văn hoá - thể thao tại các xã, phường đạt chuẩn... Khuyến khích các thành phần kinh tế tham gia đầu tư, xây dựng phát triển mạng lưới thị trấn, thị tứ. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả các chương trình hỗ trợ nhà ở, xoá bỏ nhà tạm. Tăng cường các biện pháp bảo vệ môi trường, trước hết cần tập trung giải quyết tình trạng ô nhiễm môi trường tại các làng nghề truyền thống, các khu vực sản xuất nhỏ lẻ.

Ba là, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, tạo việc làm ổn định và nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người dân nông thôn của tỉnh, nhất là một số nơi khó khăn. Để giải quyết việc làm cho

nhân dân khu vực nông thôn hiện nay cần tập trung đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho từng cơ sở gắn với yêu cầu và nhiệm vụ của quá trình CNH, HĐH nông nghiệp, nông thôn. Tiếp tục đầu tư cho các trường dạy nghề, phát triển các hình thức hợp tác xã trong sản xuất nông nghiệp, xây dựng các doanh nghiệp nông thôn, chú ý đến các dịch vụ chuyển giao kỹ thuật, giao thông, chế biến nông sản. Thực hiện hiệu quả mục tiêu giảm nghèo bền vững, ưu tiên phát triển giáo dục, giáo dục cộng đồng, bệnh viện, trạm y tế, bảo hiểm y tế, hệ thống an sinh xã hội, tại khu vực nông thôn, đặc biệt là vùng đồng bào thiểu số, vùng khó khăn, biên giới.

Bốn là, đổi mới và tăng cường sự lãnh đạo, quản lý của các cấp uỷ Đảng và chính quyền trong tỉnh; đồng thời, phát huy sức mạnh của các đoàn thể chính trị ở khu vực nông thôn. Đổi mới quan điểm chỉ đạo xây dựng nông thôn mới theo hướng phát huy cao độ tinh thần sáng tạo của người dân nông thôn tại cộng đồng. Người dân tự bàn bạc, lựa chọn công việc ưu tiên, tự triển khai thực hiện và hưởng lợi. Cấp uỷ và chính quyền hỗ trợ tổ chức, kỹ thuật, nguồn lực. Tăng cường đào tạo, nâng cao trình độ đội ngũ công chức cấp xã. Đẩy mạnh cải cách hành chính, giảm phiền hà cho dân, phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc, Đoàn Thanh niên, Hội Phụ nữ, Hội Cựu chiến binh, Hội Nông dân,... trong xây dựng nông thôn mới

Xây dựng nông thôn mới ở tỉnh Đồng Tháp hiện nay là một quá trình lâu dài, phải giải quyết đồng bộ và toàn diện nhiều nội dung liên quan, trong đó phải hình thành và phát huy sức mạnh của toàn dân. Xây dựng đời sống mới ở nông thôn trong tỉnh cần được quan tâm cả về chiều rộng lẫn chiều sâu để tạo lập môi trường văn hoá lành mạnh, làm nền tảng tinh thần để củng cố hệ thống chính trị cơ sở, đảm bảo an ninh trật tự toàn xã hội, làm động lực để phát triển kinh tế. Giải quyết vấn đề xây dựng nông thôn mới ở Đồng Tháp hiện nay phải chú ý đặc điểm của từng vùng, từng địa phương, địa bàn dân cư, dân tộc, tôn giáo. □